

ЛІТЕРАТУРА

1. Білецька О. О. Система формування та ефективного забезпечення організаційної культури підприємства. Дисертація на здобуття кандидата економічних наук. Режим доступу <http://www.khnu.km.ua/root/res/2-21-60-10.pdf>.
2. Болгаріна В. С. Взаємодія суб'єктів управління професійно-технічною освітою: теорія і практика: монографія / Київ. Педагогічна думка. 2012. 304 с.
3. Закон України про освіту. (Прийняття від 05.09.2017. Набрання чинності 28.09.2017 р.).
4. Концепція розвитку освіти України на період 2015-2025 років [Електронний ресурс] URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1414672797/> (дата звернення: 10.05.2016).
5. Кремень В. Г., Ільїн В. В., Власенко Ф. П., Войнаровська Л. І., Ілляхова М. В. та ін. Синергетика і освіта: монографія [Електронний ресурс]: Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2014. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/106585> (дата звернення: 15.11.2016).
6. Освітні технології: навч.-метод. посібник. За ред. О. М. Пехоти. Київ, 2001. 255 с.

Сєводнєва К. О.

аспірант кафедри освіти
та управління навчальним закладом
*Класичний приватний університет
м. Запоріжжя, Україна*

РОЛЬ ВИДАТНИХ ПРОСВІТНИКІВ ХІХ СТ. У РОЗВИТКУ ОСВІТИ В ЗАПОРІЗЬКОМУ КРАЇ

Тривалий час, до початку ХІХ ст., питання освіти в Олександрівському повіті стояло дуже гостро. Люди не могли собі дозволити навчатися, тому й були обділені духовним та науковим дивом пізнання.

Олександрівський повіт (сучасна Запорізька область) – відомий своїми педагогами, які своїми працями та новаторськими ідеями повністю змінили «науку навчання».

Земські школи в Олександрівському повіті були першими на півдні України, в яких вивчали Закон Божий, письмо, арифметику, читання. Затвердженої урядом навчальної програми не існувало, тому багато вчителів давали учням на власний розсуд відомості з історії, географії, природознавства, співів, малювання [4].

Внесок педагогів запорізького краю в розвиток народної освіти – величезний. Одним із геніальних педагогів є М. Корф, який повністю змінив вітчизняну педагогіку і в розвиток освіти в запорізькому краї. Він створив трирічну однокомплектну сільську школу, яка стала домінуючою у всіх губерніях Російської імперії; запропонував передові методи навчальної роботи; самостійно розробив кращі підручники, навчальні посібники 60-х років ХІХ ст. («Наше школьное дело», «Малютка», «Русская начальная школа»); став організатором учительських з'їздів, педагогічних курсів та обміну досвідом шкільної справи тощо. І навіть у ХХІ ст., сучасні педагоги, професори, діячі науки звертаються до робіт М. Корфа, які й сьогодні є актуальними [2].

Педагог вважав, що звичайні селяни мають вивчати грамоту не в церковно-приходських школах, а в «корфських земських школах» які будуть вільні для кожного. У своїх працях М. Корф наголошував на тому наскільки важливо для людини бути освіченою та духовно розвиненою [5].

Сучасні педагоги дуже часто звертаються й до праць М. Каришева, який говорить про сучасні школи, різні предмети та методики викладання. Просвітницька діяльність М. Каришева яскраво відрізнялася своєю різноманітністю та суспільно –

просвітницьким рухом. Його співпраця з визначними діячами науки залишила відбиток і на його особистому погляді на педагогіку. Він став одним із найактивніших земських діячів Олександрівського повіту Катеринославської губернії. Економіст, статистик, педагог, громадський діяч, рано втративши батьків, виховувався в родині Гнедіних, землевласників Олександрівського повіту Катеринославської губ. Середню освіту здобув у І-й Харківській чоловічій гімназії, з відзнакою закінчив Московський ун-т. У 1885 захистив дисертацію на звання магістра політичної економії і статистики, 1892 – докторську дисертацію. З 1888 викладав прикладну економіку в Московському ун-ті. Займався науковою діяльністю, відомий як публіцист і популяризатор наукових видань. Громадська діяльність М. Каришева була пов'язана з Олександрівським повітовим та Катеринославським губернським земствами. 1881–1884 гласний Олександрівського повітового земства, почесний мировий суддя, інспектор 12-ти земських початкових училищ. У 1885–1887 – у відставці; проживав у своєму маєтку в с. Олександрівка Олександрівського повіту, займався просвітницькою діяльністю. Один із організаторів професійно-технічних шкіл повіту: Гнедінського ремісничого училища, з 1898 – Гнедінської сільськогосподарської школи. У 1894 р. – обрано земським гласним [1].

Із проекту М. Каришева управа розробила проект створення мережі шкіл для дрібних сільських селищ. У такий спосіб у найближчі роки в Олександрівському повіті намітилося зростання числа шкіл, а отже і посилювався попит на народних вчителів [3, арк. 82].

На думку М. Каришева, вихованці Гнедінської школи, підготовлені в педагогічному класі, могли б нести сільськогосподарські знання в найглухіші села повіту і стати серйозним чинником підйому місцевого селянського господарства. Підготовка народних вчителів, ґрунтовно знайомих із місцевим, переважно дрібним, господарством, була основною метою спроектованого М. Каришевим класу. У цей клас повинні були прийматися учні, що успішно закінчили курс у Гнедінській школі або іншій сільськогосподарській школі з аналогічною програмою навчання. Навчання повинно було тривати один рік в обсязі програми на звання народного вчителя. Практику майбутніх учителів Каришев передбачав проводити в Гнедінській школі. Після закінчення курсу учні школи повинні були здати іспити на звання вчителя.

За спогадами сучасників, під безпосереднім впливом М. Каришева та за його енергійної участі розвивалася в Олександрівському повіті професійна освіта. Вона вийшла із занепаду, в якому знаходилась у середині ХІХ ст., й почала зростати за планом, що розробило Олександрівське земство. Діяльність М. Каришева допомогла змінити освіту в Олександрівського повіту та усієї південної України. Саме завдяки йому ми і сьогодні маємо можливість навчатися у професійних училищах та технікумах.

Отже, сучасна школа може послуговуватися історичною спадщиною з розвитку освіти, надбанням просвітницького досвіду запорізьких педагогів і творчо використовувати його в нових умовах згідно з реаліями сьогодення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антошак М. М. Каришев Микола Олександрович / Славетні запоріжці [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://sites.znu.edu.ua/news_details/news_id=6074&lang=ukr.
2. Барон Н. А Корф в письмах к нему разных лиц / Сост. М. Песковский. – СПб., 1895, с. 32.
3. Державний архів Запорізької області (далі – ДАЗО). ф. 56, оп. 1, спр. 52.
4. Кушніренко І., Жилінський В. Барон Микола Олександрович Корф. Одержимий з провінції / І. Кушніренко, В. Жилінський. – Запоріжжя: Дніпровський металург, 2010. – 221 с.
5. Марутян Рена Рубенівна. Громадсько-просвітницька та наукова діяльність М. О. Каришева: Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. – Запоріжжя, 2001. – 192 с.